

*Overdenking van 9 april 2020, Witte Donderdag,
gehouden in de Bethlehemkerk in Papendrecht
door ds. Piet van Die*

HET VÓORLAATSTE AVONDMAAL

Voorwaar, Ik zeg u, Ik zal voorzeker niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken, tot op de dag, dat Ik haar nieuw zal drinken, in het Koninkrijk Gods (Marcus 14:25)

Wij kijken bij het avondmaal altijd terug: naar het lijden van Jezus. Dat doen wij zeker op deze avond: Witte Donderdag, de dag waarop wij het laatste avondmaal gedenken. Maar Jezus zelf keek aan het laatste avondmaal ook vóóruit: naar het Koninkrijk van God.

Wij zijn aan het avondmaal altijd wat bedrukt. Zeker op deze avond van Witte Donderdag: de ouverture van het drama dat leidde tot de dood van Jezus. Maar Jezus dacht bij het laatste avondmaal ook aan het vreugdemaal dat zou komen.

In de Bijbel wordt de nieuwe wereld van God voorgesteld als een maaltijd waar niemand iets tekort zal komen. Een maaltijd is in de Bijbel altijd meer dan een etentje. Een maaltijd – dat is een beeld voor saamhorigheid, acceptatie en verzoening. Kijk maar naar de maaltijden waaraan Jezus deelnam. Hij at met tollenaars. Dat was een uitbeelding van de aanvaarding door Jezus van zondaars. Zo zal het Koninkrijk zijn, wilde Jezus maar zeggen: een feestmaal waarbij iedereen mag aanschuiven, degenen van wie je dat het minst verwacht voorop. Het moet dan ook een ontroerend moment zijn geweest, toen Jezus bij het laatste avondmaal deze woorden over het vreugdemaal van Gods Koninkrijk sprak. Bij de evangelist Lucas zegt Jezus zelfs tot twee keer toe hetzelfde. En bij Marcus éindigt het laatste avondmaal met deze belofte. Het krijgt dus alle nadruk. Toen Jezus deze woorden sprak moet het geleken hebben alsof het Koninkrijk al voor de deur stond. Alsof het, ondanks dood en dreiging, niet ver meer was. Het vuur van de verwachting brandde in het aangezicht van zijn dood dus nog net zo hoog in Jezus als voorheen.

Vandaag is het ook 75 jaar geleden dat Dietrich Bonhoeffer in kamp Flossenbürg werd opgehangen. Na de oorlog werd hij een toonbeeld van verzet en moed.

Maar hij zou zelf verwezen hebben naar Jezus. De navolging van Christus was in Bonhoeffers denken en doen de leidraad. Daarom schreef hij in zijn bekende lied 'Door goede machten trouw omgeven' ook dit couplet:

En wilt u ons de zware, bittere beker geven
met leed en droefenis tot aan de rand gevuld,
dan zullen wij die dankbaar zonder beven
aanvaarden uit uw goede en geliefde hand.

Toen hij 75 jaar geleden op het schavot stond, schijnen dit zijn laatste woorden geweest te zijn: 'Dit is het einde, voor mij het begin van het leven.' Zo verwees Bonhoeffer in zijn bangste uur naar de hoop die in hem gewekt was door Christus. Christus die aan de tafel met zijn leerlingen in zijn bangste uur een allerlaatste avondmaal beloofde – in zijn Koninkrijk.

Vandaag mogen wij die maaltijd van de Heer – nee, helaas niet vieren. Dat is dit jaar niet mogelijk. We gedénken het vóórlaatste avondmaal. Want dat is het: het vóórlaatste avondmaal. Het is niet het laatste avondmaal, zoals we altijd zeggen. Het is het vóórlaatste avondmaal waarbij Jezus lijfelijk aanwezig is. Het echte laatste avondmaal staat nog uit. Het komt nog.

We gedenken vandaag het voorlaatste avondmaal. We kijken terug naar het lijden van de Heer. Uiteraard. Het offer van zijn leven is de uitbeelding van de boodschap dat niemand door God wordt afgewezen. Maar daarom kunnen wij ook vooruit kijken: naar de wereld waarin God gebrekkige mensen, zoals Petrus was en zoals ook wij zijn, thuis zal brengen. Het avondmaal is een voorproefje van dat feest.

Laten we hopen en bidden dat we binnen niet al te lange tijd dat voorproefje weer met elkaar kunnen vieren. Dat we lijfelijk brood en wijn weer aan elkaar kunnen doorgeven en zo ook de hoop en de vreugde om Jezus' belofte tastbaar kunnen delen.